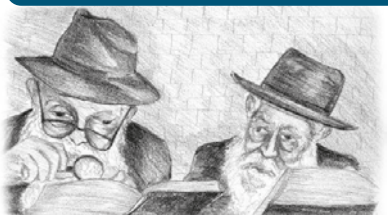
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בחקותי ■ כ"א אייר תשפ"ד ■ 29.05.2024 ■ גליון מס' 790

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

שו"ת קיץ
שאלות ותשובות
המשך בעמ' 2

שתי קומות
לקראת עזיבתם של ישראל את הר סיני, וכהכנה לבאות. מבשר הקב"ה...
המשך בעמ' 3

סיפור לשבת
"הכי זול והכי נוח"
מספר ר' חיים מאיר פיליפ מירושלים: בן בכור נולד לי ברוך ה', ואחר כך...
המשך בעמ' 4

שביבים
- כל הנשמות עמדו ליד הר סיני! תפקידנו לדאוג לכך שימשיכו בדרכם!
- ונתתי משכני בתוככם, ולא תגעל נפשי אתכם
- והתהלכתי בתוככם
- ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחושה
- והלכתי אף אני עמכם בקרי

המשך בעמ' 5

והארץ אזכור

/ הרב יעקב הלוי פילבר

היחס לארץ ישראל הפך לאחרונה אצל חוגים שונים בחברה הישראלית ליחס של נדל"ן, חבלי מולדת הפכו לקלף מיקוח, וללא כל קושי הם מוכנים לוותר עליהם בשביל תעתועי שווא של 'שלום' מדומה. לעומתם התורה רואה את הקשר של עם ישראל וארצו עמוק יותר, עד שהתורה משווה את זכירת זכות הארץ לזכירת זכות האבות, ככתוב [ויקרא כו מב]: "וזכרתי את בריתי יעקוב. . . יצחק . . . אברהם אזכור, **והארץ אזכור**". את הקשר הנצחי של ישראל לארצו אנו לומדים מהכתוב [בראשית יז ח]: "ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך, את כל ארץ כנען לאחוזת עולם", את ההבטחה הזו מסביר **רבינו בחיי** [בסוף פרשת לך לך]: "שתהיה הארץ לישראל אחוזת עולם, שלא ירשוה ולא ישיבוה רק הם, ואם אולי יגלו ממנה, ישובו אליה, כי אחוזת עולם היא להם ולא לאומות העולם. וזה סימן גדול לישראל שמיום שגלו ממנה לא נתיישבה שם אומה כלל, אבל היא חרבה ושוממה **עד שישובו אפרוחיה לתוכה**".

בספר תהלים [קה, ט"יב] מבואר כיצד נוצר הקשר הזה בין ישראל לארצו, וכך כתוב שם: "אשר כרת את אברהם ושבועתו לישחק ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם, לאמר: לך אתן ארץ כנען חבל נחלתכם, בהיותם **מתי מספר**, **כמעט וגרים בה**". את פסוקי תהלים אלו מסביר **הראי"ה** בסידורו "עולת ראיה": שהקשר של ישראל עם ארצו אינו דומה לכל קשר אחר של העמים עם ארצם. בעוד הקשר הטבעי של כל עם לארצו מותנה בכמה מרכיבים, מרכיב **הזמן** - הוא מתפתח במשך זמן מרובה, המרכיב **ההיסטורי** - עקב אירועים רבים, מרכיב **האוכלוסייה** - ואוכלוסייה גדולה המתכנסת לדור יחד, מרכיב **הקביעות** - ישיבה של קבע באותה הארץ, עד שההרגל וההסתגלות הממושכת מחוללת את החיבה ההיסטורית, הפועלת על הדורות הבאים. לא כך נתקשרה כנסת ישראל עם ארץ חמדה, אף אחד מהמרכיבים הללו לא היו שם, הקשר של ישראל וארצו החל עוד בטרם התבסס ישראל בארצו, ככתוב: "בהיותכם מתי מספר, כמעט, וגרים בה" - **"מתי מספר"**, אנשים מעטים. **"כמעט"**, בזמן קצר ותכוף. **"וגרים בה"**, בהיותם יושבים בה לא ישיבת קבע אלא כגרים הגרים בה, עד שלא היתה כל סיבה טבעית שתגרום לקשר את ישראל לארצו. כך שלא התפתחות אנושית טבעית היא שיצרה את הקשר, אלא קשר ישראל עם ארצו הוא יצירה אלוקית בדבר ה' וברית קדשו, בחוק ושבועת עולם, אשר הוא אמר ויהי.

כמו כן ייחודה וסגולתה של הארץ אינה מפני שניתנה לעם ישראל, שהרי סגולתה וקדושתה של הארץ קדמה לנתינתה לישראל, כמו שמובא **בגמרא** [תענית י א]: "ארץ ישראל **נבראת תחילה** וכל העולם כולו נברא לבסוף". אלא אדרבא מפני סגולתה וקדושתה העצמית של הארץ היא ניתנה לישראל, כמו שמבואר במדרש [במדב"ר כג]: "אמר הקב"ה למשה: הארץ חביבה עלי וישראל חביבים עלי, אכניס את ישראל שהם חביבים עלי לארץ שחביבה עלי". ועוד אמרו שם: "יש אדם שהוא נאה ולבושו כעור, הוא כעור ולבושו נאה, וישראל הם נאים לארץ והארץ נאה להם, ככתוב: 'אף נחלה שפרה עלי'". הקשר הזה של העם וארצו הביא את הרב קוק [אורות ט] לכתוב את הדברים הבאים: "ארץ ישראל אינה דבר חיצוני, קנין חיצוני לאומה, רק בתור אמצעי למטרה של ההתאגדות הכללית והחזקת קיומה החומרי או אפילו הרוחני. ארץ ישראל היא חטיבה עצמותית קשורה בקשר חיים עם האומה, חבוקה בסגולות פנימיות עם מציאותה". בתפיסה הזו אין לראות את ארץ ישראל כמקום מקלט לעם נודד, כמולדת שהעם קשור אליה בקשרים היסטוריים בלבד, שכל תכליתה היא שעם ישראל ימצא בה את המנוחה ואת הנחלה, שהיא תהיה פיסת קרקע שהעם יוכל לפתח בה רווחה כלכלית ואיכות חיים. כי לפי התפיסה הזו לכאורה אין נפקא מינה היכן על הגלובוס יחיה עם ישראל, ובאיזה חלק מארץ ישראל הוא ישב, ובלבד שתהיה לו פיסת קרקע בתנאים שיש בהם בטחון אישי ולאומי. ואילו ההשקפה היהודית המקורית מחבבת את **ארץ ישראל כולה** בשביל סגולותיה הרוחניות שיש בה מצד עצמה, והצימאון לחונן עפרה הוא כדי לקיים בה את יעוד האומה, להביא גאולה לאומה הישראלית ולעולם כולו, לתקן עולם במלכות שדי שכל אלו יתכנו רק בהיות עם ישראל יושב בארצו. ■

שו"ת קיץ

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה א': **האם מותר לאשכנזים להתחתן לאחר ל"ג לעומר?**

שאלה ב': **האם אומרים בשבת הקרובה 'אב הרחמים' או בגלל שזו שבת מברכין אז לא אומרים?**

שאלה ג': **מה עניינה של תפילת 'מי שבירך למי ששומר פיו ולשונו שלא לדבר בעת התפילה' שמובאת בחלק מהסידורים האשכנזים קודם תפילת מוסף של שבת?**

תשובה: בהיסטוריה של עם ישראל יש פצעים מדממים, וטראומות שקשה לשכוח מהם. שניים מהם, זה מאורעות תתנ"ו, ומאורעות ת"ח ות"ט.

מאורעות תתנ"ו

בשנת ד' אלפים תתנ"ו (4856 לבריאת עולם, לפני כ-950 שנה - שנת 1096 למניינם) התרחש מאורעות היודעים גם בתור 'מסע הצלב הראשון' והוא מסע של הרג ורצח של יהודים ע"י נוצרים.

הנוצרים רצו להטביל בכח את היהודים לנצרות ואלו שסירבו נרצחו, והיו רבים שהתאבדו כדי שלא יכריחו אותם להתנצר, והיו נשים ששחטו את ילדיהם כדי שלא יטבילו אותן לנצרות.

שלוש קהילות נחרבו במהלך פרעות אלו ואלו הן קהילות שו"ם - שפייר, וורמייזא ומגנצא - קהילותיו של רש"י שחי בתקופת מאורעות אלו (גרמניה) הפורעים החלו בעיר שפייר, עברו לוורמייזא, ולאחר מכן למגנצא.

הפרעות התרחשו בימי ספירת העומר חודשי אייר וסיוון.

בעקבות פרעות אלו חוברו כמה קינות שאנו אומרים אותם בתשעה באב...מי יתן ראשי מים...

אבל התחברה גם תפילת 'אב הרחמים' לזכר קהילות אלו 'קהילות הקודש שמסרו נפשן על קדושת השם'.

בתחילה נהגו לומר תפילת זאת רק בשתי שבתות בשנה, השבת שקודם שבועות, והשבת שקודם תשעה באב כחלק מימי האבל על מאורעות אחרים.

מכיוון שמאורעות אלו אירעו בימי ספירת העומר, לכן בשבתות של ספירת העומר לא משנה כמה שמחות יהיו בבית הכנסת (חתן, ברית מילה, ימים שלא אומרים תחנון, מברכים החודש) את התפילה הזאת אומרים.

ולכן נהגו באשכנז לא להתחתן כל ספירת העומר (גם לאחר תום ימי האבל על פטירת כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא - עד ל"ג ימי הגבלה) משום גזירות אלו (כמבואר בט"ז סימן תצ"ג) אמנם בשעת הצורך וכן לזוגות שלא שומרי תורה ומצוות - מתירים (לפחות בחלק מהמועצות הדתיות) לקבוע נישואין בין ל"ג לעומר לחג השבועות.

גזירות ת"ח ות"ט

בשנת ה' אלפים ת"ח ות"ט (5409-5409 לפני כ-400 שנה) התרחשו באוקראינה (של היום, אז זה ליטא ופולין) פרעות ת"ח ות"ט וגם הוא היה מסע של הרג ורצח של עשרות אלפי יהודים אם לא יותר מכך ע"י גויים. ההרג הזה היא כחלק ממרד שהיה נגד האיחוד הפולני ליטאי.

פרעות אלו היו נוראות, בספרי ימי התקופה, מתוארים מעשי רצח מסמרי שער, התעללות שקשה להעלות על הדעת, ואפשר לומר שלא הייתה מיתה משונה שלא מתו בה היהודים באותו תקופה.

פרעות אלו ידועות גם כ'שואת יהודי אוקראינה'.

באותה תקופה חיו רבים חשובים כמו הש"ך (שאף חיבר ספר 'מגילת עיפה' על מאורעות התקופה ועל חורבן קהילות אירופה, וגם חיבר קינות על קהילות אלו) הט"ז, התוספות יום טוב ועוד.

וועד רבני ארבע ארצות שהיה הגוף הרבני הגבוה ביותר בפולין של אותה תקופה, התכנס וקבע את יום כ' בסיוון (יום ד' השבוע) כתענית ציבור עבור הנופלים בגזירות אלו.

ואכן המשנה ברורה כותב (בשם המגן אברהם) שנוהגים להתענות בכ' סיון בכל מלכות פולין נהרא נהרא ופשטיה (סימן תק"פ ס"ק ט"ז) שערי תשובה כתב זכר מגיל 18 נקבה מגיל 15)

בכ' בסיוון היה גם שיא הפרעות של מסעי הצלב השני (4931 - 1147-1149) גם יהודי הונגריה קבוע יום זה כיום תענית על הקהילות בהונגריה שרובם ככולם נשלחו למחנות ההשמדה בשואה האיומה בין החודשים אייר - תמוז תש"ד (דבר בעתו) יש קהילות שאומרים ביום זה סליחות לכ' בסיון.

ויש רבים שלא עושים חתונות בכ' בסיון (ובבעלזא נוהגים שאם יש חתונה מקפידים שהחתן והכלה ועשרה מוזמנים יטלו ידיים עוד קודם השקיעה של י"ט סיוון) אמנם יש שלא מפקידים על כך, ובעיקר מקפידים זאת אצל יוצאי פולין.

והרב יחזקאל שוורץ שחיבר קונטרס שלם אודות התאריכים שכן עושים בהם חתונות לא, כותב שהוא שאל את ר' חיים אם לעשות חתונה בכ' בסיוון, והוא ענה שלמרות שבשאר הימים שמתענים בהם המוזכרים בסימן תק"פ (יום שנפטרו בהם צדיקים) הוא לא מקפיד בזה כ"כ, מ"מ כ' סיוון זה שונה והוא מורה לכל השואלים שלא לקבוע חתונה ביום הזה, כי ביום הזה אירעו ארועים קשים לעם ישראל בכמה וכמה תקופות (נפלה העיר נמירוב במהלך פרעות ת"ח ות"ט)

האדמו"ר מויז'ניץ זצ"ל המליץ לא לקבוע ניתוח ליום זה, ויש מהפוסקים שהורו לא ללכת לטיול או לים ביום הזה (הרב הלברשטאם - לוח דבר בעתו) אמנם בספרים הקדושים כתוב שכבר מיום זה צריך להתכונן ליום הכפורים, וכפי שכותב האוהב ישראל על הפסוק 'כי יד על כס קה' כ"ס ר"ת כ' סיוון, וק"ה ראשי תיבות 'יום הכפורים'.

מסופר על התוספות יום טוב (רבי יום טוב ליפמאן) שלאחר הגזירות התענה וביקש לדעת 'על מה אבדה הארץ' מה זאת עשה אלוקים לנו? וגילו לו מן השמיים שזה קרה בעקבות הזלזול שיש בכבוד וקדושת בית הכנסת ובית המדרש ומשום כך עמד ותיקן 'מי שבירך למי ששומר פיו ולשונו שלא לדבר בעת התפילה'.

שתי קומות

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ א"מ, רות ב"ר חיים יהודה ע"ה

לקראת עזיבתם של ישראל את הר סיני, וכהכנה לבאות. מבשר הקב"ה לישראל על הטובה הצפונה להם, עם כניסתם לארץ - מיד[1], ולדורות. כשנזכה להשקט ובטחה בארצנו, ובלא טרדות מהגויים אשר סביבותינו. ויחד עם זה גם נזכה לשפע גשמי רב - כך שעוד טרם ייגמר השפע הקודם, כבר יבוא החדש לאוצרותינו[2].

אך כל זה יבוא לנו רק אם נשכיל לשים עול תורה על צווארנו[3], שאם לא כן - יינתן עול הגויים ועול המלכות עלינו[4]. ואו אז קומתנו תרד, תחת מה שהלכנו בקומה זקופה.

ולמעשה פעמיים כבר שחה קומתנו ונפלה, ועלינו לקומם ולהרים אותה בחזרה.

בפעם הראשונה היה זה בראשית ההוויה, כשאדם הראשון התהלך מלוא קומתו בגן עדן. אך לאחר שחטא בעץ הדעת - נפלה קומתו לארץ[5]. וכעונש על כך ניתן **עול מלכות** עליו, כשנדרש להוציא את לחמו מהאדמה בעמל גדול.

וכשעמדו ישראל לרגלי הר סיני, שוב פסקה מהם זוהמת הנחש שהוכנסה לחוה[6]. אך לאחר שחטאו בעגל, ניטל מהם כבוד זה - וניתן **עול שיעבוד היצר** על צווארם[7]. שחזר יחד עם עול המלכויות, המכלות את ממונם של ישראל מהם[8].

וכנגד שתי הנפילות, באה התקומה הגדולה. כשאנו שבים לארצנו ומתהליכים בה בקומה זקופה - הכפולה מקומת אדם הראשון[9]. כך שיוסר עול המלכויות מחד, ועול הגויים מאידך. ולא נהיה עוד לחרפת רעב בגויים - הן בצד הרוחני והן בצד הגשמי.

ותחת מה שנרדפנו עד צווארנו, אנו מרימים את ראשנו. כשמגיע לנו הייעוד הראשוני, שהוא גם תקוות כל הדורות - בתיקון חטא אדם הראשון וחטא העגל. כך שרק ה' אלוקינו הוא מלכינו, בהסרת כל עול שיעבוד מלכות מעלינו. ואין אנו ניזונים אלה ממנו, בביטול עול דרך הארץ מאתנו. כשהארץ נותנת את פרותיה בעין יפה, לעם השב אליה בכל לב[10].

ובמיוחד ראויים הדברים להיאמר, ערב יום שחרור ירושלים מעול הגויים - לפני חמישים ושבע שנים בדיוק. שבאו תשע עשרה שנים בדיוק אחר הכרזת המדינה, שביטלה את עול הגויים מעל צווארנו. וסר פחד השבועות מאתנו, כשניתן לנו להקים מדינה בארצנו[11].

וכל זאת בא לנו כשתשע עשרה שנים בדיוק לפני כן, החלה נפילת אדום - בשפל הגדול בו נפלו רבים מעשירי אמריקה, בנפילה שהחלה ביום הושענא רבה שבשנת תר"צ[12].

וכך בכל תשעה עשרה שנה, התקדמנו בשני אופנים - הסרת עול שעבוד מחד, וזקיפת קומה מאידך.

בשלהי שנת **תרפ"ט** כשראו כל האומות כיצד אין מי שיגן עלינו, נפלה גאוותם של האומות וכספים רבים אבדו להם. וכל זאת היה כהכנה להכשרת הלבבות באומות, לתת לנו מדינה בארצנו, כשהכירו בהכרזת המדינה, שנעשתה תשע עשרה שנים אחר כך - באמצע שנת **תש"ח**.

תשע עשרה שנים אח"כ בדיוק, ששוב עמדנו לעצמנו - ואיש או אומה לא באו לעזרתנו. קמנו ויכולנו לאויבנו, כששחררנו את ירושלים מידי הגויים ששלטו בה - בכ"ח באייר **תשכ"ז**. מה שהביא להתעוררות גדולה אצל אחינו, הסגורים מאחורי מסך הברזל של רוסיה. ובסופו של דבר לנפילת כל הארצות שבאו בברית אחת, ושוב לא הייתה להם תקומה על כך.

ולאחר תשע עשרה שנים נוספות, המשיכה נפילת שתי האומות משני קצות הארץ - רוסיה ואמריקה. כשבפסח **תשנ"ו** התפוצץ הכור האטומי בצ'רנוביל[13], שהותיר אחריו אדמה חרוכה שאינה ראויה אפילו לעבור בה. וחודש אח"כ הרשיעו האמריקאים את אחינו יהונתן פולארד, בכך שביקש להזהיר אותנו מאסון הקרב ובא. למרות שזו הייתה חובתה, לתת בידינו מידע זה.

ולפני תשע עשרה שנה, כשנטשנו את אדמתנו אשר בעזה - בשלהי **תשס"ה**. שוב ראינו כיצד אין איש אתנו, כשאף ארגון או אומה לא באו לעזרת העקורים הרבים. וכולנו ראינו איזו רשעות של מוות הוקמה על הגדרות, שנפרצו באחת בשמחת תורה **תשפ"ד**.

ובכדי להשלים את ניתוקנו מלשד האומות, והזוהמה אשר הם מבקשים לתת בנו. מאיר הקב"ה את עיננו שלא לסמוך עוד עליהם כלל, אלא לשים מבטחנו בו יתברך. עד אשר נזכה להרים שוב את ראשנו, כשאין לזר עוד חלק עמנו.

ויתקיים בנו מה שניבא דוד המלך בתהילים, על ימינו אלו - "**בל יוסיף** עוד לערץ אנוש מן הארץ"[14]. כך ששוב לא יילקח מאתנו כספנו, ולא נהיה לבוז בעיניהם. ואז יושלמו דברי ישעיהו הנביא - "עורי עורי לבשי עזך ציון לבשי בגדי תפארתך ירושלם עיר הקדש כי **לא יוסיף** יבא בך עוד ערל וטמא[15]". כשנקום מהצער שהצטערנו[16], ונשוב לשמחת עולם אשר על ראשנו.

1 - **דרך שלשת ימים** מהלך שלשת ימים הלכו ביום אחד שהיה הקב"ה חפץ להכניסם לארץ מיד - רש"י במדבר י, לג

2 - **וישן מפני חדש תוציאו** שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן וצריכים אתם לפנות האוצרות למקום אחר לתת החדש לתוכן - רש"י ויקרא כו, ה

3 - **ואת מצותי תשמרו** הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים כמו שנאמר (דברים ה) ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם - שם, ג

4 - רבי נחוניא בן הקנה אומר, כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. וכל הפורק ממנו עול תורה, נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ - אבות ג, ה

5 - דאמר רבי אלעזר אדם הראשון מן הארץ עד לרקיע שנאמר למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ וכיון שסרח הניח הקב"ה ידיו עליו ומיעטו שנאמר (תהלים קלט, ה) **אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפך** שתי פעמים יצרתני תחלה גבוה ולבסוף שפל - חגיגה, יב. וברש"י שם

6 - שבשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא, ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. **כשבא נחש על חוה** כשנתן לה עצה לאכול מן העץ בא עליה דכתיב (בראשית ג) הנחש השיאני לשון נשואין - שבת, קמה:

7 - דתניא רבי יוסי אומר לא קיבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן שנאמר (תהלים פב, ו) 'אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם' חבלתם מעשיכם 'אכן כאדם תמותון' - עבודה זרה, ה.

8 - **מאי מיתה, עניות** שמשחטאו שלטו בהן שונאיהם המכלים את ממונם כל היום בוהיה לאכול - רש"י, שם

9 - אולך אתכם קוממיות רבי מאיר אומר מאתים אמה **כשתי קומות של אדם הראשון** שמיעטו עד מאה אמה במסכת חגיגה (דף יב.) - בבא בתרא, עה. וברשב"ם שם

10 - **ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא** לא תהיו עוד שממה כי אם תגדלו ענפים ותשאו פרי למאכל לעמי ישראל כי קרבו לבוא אל ארצם - יחזקאל לו, ח ובמצדות דוד שם

11 - רבנים הרבה עמדו מנגד, ואף אותם שהיה בלבם לקרב את הדבר, שמו יד לפה, מפני כי חרדו ... מה-ג' שָׁבועות (כתובות קי"א, א')... [אך] כעת הסבה ההשגחה [העליונה], אשר באספת הממלכות הנאורות בסאן רעמא, ניתן צו אשר ארץ ישראל תהיה לעם ישראל, וכיון שסר פחד השָׁבועות, וברשיון המלכים - שבה למקומה מצוות ישוב ארץ ישראל ששקולה כנגד כל מצוות שבתורה... ומצווה על כל איש לסייע בכל יכולתו לקיים מצווה זו - בעל **המשך חכמה**, רבי מאיר שמחה הכהן מדבינסק כתגובה להחלטת האומות בוועידת סאן

רמו, לתת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל
12 - חודשיים בלבד אחר הטבח הנורא שנעשה ביהודי חברון והמושבות, בימים י"ח - י"ט באב תרפ"ט
13 - בי"ז בניסם תשנ"ו
14 - **בל יוסיף** ולא יוסיף עוד העושק לערוץ ולהכאיב לבני אדם כאשר יראה כי שלם תשלם - מצודת דוד תהלים י, יח
15 - ישעיהו נב, א
16 - **עורי וגו'** את ציון הקיצי מעתה מתרדמת הצער ולבשי העוז שהיה לך מאז - מצודת דוד, שם

סיפור לשבת

"הכי זול והכי נוח"

מספר ר' חיים מאיר פיליפ מירושלים:

בן בכור נולד לי ברוך ה', ואחר כך הגיעה שיירה של בנות. ביתי התמלא ברכת ה'. הודיתי לה' בכל לב על מתנותיו היקרות, ילדים בריאים וטובים, ויחד עם זאת, ייחלתי לעוד בן זכר. בין הסגולות שעשיתי, התפללתי אצל רבי שמעון בר יוחאי במירון, והבטחתי שבבוא העת אביא לציון את הבן שייוולד לי לתגלחת הראשונה, לשמחת החלאק'ה.

ואכן, חסדי ה' שלא תמנו, ובן נולד לנו. השמחה הייתה גדולה. והנה, הגיעה העת לקיים את ההבטחה ולעלות למירון עם הילד. אמנם הוא נולד בתמוז, אבל שאלנו את הרבי, והוא אמר שאפשר לעשות את התגלחת כבר ביום ל"ג בעומר. באותה שנה חל ל"ג בעומר ביום חמישי, ואני הודעתי לקול מצהלות בני ביתי, כי לכבוד השמחה הגדולה והנדירה ניסע לל"ג בעומר, ונישאר שם עד אחרי שבת קודש! עבדתי לחזק את בטחוני בבורא הכול יכול, שאמצא דירה שתתאים לנו. "אנא ה'", כך ביקשתי שוב ושוב, "תוביל אותנו למירון באופן הכי נוח והכי זול". בתחילת השבוע שבסופו יחול ל"ג בעומר, שאלו אותי בבית מה קורה: כבר צריכים לדעת באיזו דירה הולכים להיות. עלה במוחי רעיון, שייתכן מצב כזה, שיהודי ישכור דירה לל"ג בעומר ויעזוב אותה במוצאי היום, וכך אוכל לשכור דירה רק מהלילה של מוצאי ל"ג בעומר עד אחרי שבת. הסיכוי שכך הדירה תושכר במחיר זול יותר, הוא בהחלט אפשרי.

...בטלפון השלישי ענה לי בעל הבית בדיוק את התשובה שרציתי לשמוע, והרבה יותר מכך: "כן כן. תושב חו"ל שוכר את הדירה לל"ג בעומר בלבד, והוא עוזב בערב. אתם תוכלו לבוא בצהרי ל"ג בעומר ולהניח את המזוודות שלכם במחסן ליד הדירה. כיוון שאתם באים לשישי-שבת בלי ל"ג בעומר, תקבלו את הדירה במחיר רגיל. כמה? אלפיים שקל בסך הכול".

זאת הייתה הפתיחה למסע המרגש שחווינו. אכן, אלפיים שקל אינם סכום קטן, גם אותו עליי להתאמץ להביא, אבל בהתחשב בכך שחמש עשרה שנים חיכינו לאירוע הזה, החלטתי שאעשה את המאמץ בעזרת ה'. רציתי נסיעה של אח"מ, במחיר של אזרח פשוט ולמטה מזה. נתתי צדקה וביקשתי מה' באותה מטבע לשון: "אנא ה', תביא אותי למירון בדרך הכי נוחה והכי זולה".

כהשתדלות, התקשרתי לחברת הסעות שנותנת שירות לכולם בצורה הרגילה. יש לה חניה מסודרת, ויצטרכו לנסוע עם שאטל ממקום החניה עד ההר. אמרו לי להגיע לתחנה ולעשות מה שכולם עושים. איך נסתדר עם המזוודות וכל המאכלים לשישי-שבת? אין להם תשובה בשבילי, אבל אנחנו נותנים צדקה ויוצאים לדרך. צדקה – אני מתכוון, פרוטות ממש. וכך לאורך כל הדרך. הגענו לתחנת האוטובוסים, כל המשפחה, והנה ניצב שם טנדר גדול, שלא שייך לחברה. הנהג, איש נכה, מחפש משפחה, שתיסע איתו ותשלם לו על הדלק. המשפחה שלנו עונה בדיוק להגדרה. התשלום על הדלק בלבד נמוך עוד יותר משל נסיעה באוטובוס ציבורי. בטנדר יש תא מטען מכובד בשביל כל החבילות שלנו, ואנו יוצאים לדרך. "אין לי רישיון לעלות להר", אומר הנהג, "אבל יש לי תו נכה, כך שאני מקווה שנסתדר". הדרך עוברת חלק. הנהג מבקש לעשות עצירה בקבר רבי מאיר בעל הנס, וזו הזדמנות נפלאה בשבילנו להתפלל "אלוק דמאיר עננו". הציון היה ריק. רק המשפחה שלנו הייתה שם, והתפילה שם ריגשה אותנו מאוד. ממשיכים. מתחילים לעבור במחסומים בואכה מירון. "תתפללו, תתפללו", הנהג מדרבן את כולם. יש לו שיטות איך להתחמק משוטרים: "תגידו 'ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנוורים... וילאו למצוא הפתח'". השוטרים בכל מחסום ראו שהנהג נכה, ואפשרו לו לעבור. אבל במחסום השביעי, המפקד התעניין יותר מדי. הוא ביקש לראות רישיון, ואמר: "לכו לעזר מציון"... הנהג לא התייאש. הוא עשה פרסה, ושוב נכנס למירון. כל אותו הזמן דרבן אותנו להתפלל ולומר את הסגולה. נתתי צדקה, והפעם המפקד היה עסוק בשיחת טלפון, והשוטר הצעיר שלידו נתן לנו אפשרות לעבור. במחסום האחרון שוב עיכבו אותנו, אבל הנהג אמר לשוטר, "אני איש שבור. אני עולה להתפלל אצל רבי שמעון.

המשך בעמוד הבא...

תן לי את השם שלך, ואתפלל עליך!" הוא נתן את שמו ושם אימו, ואיפשר לו לעבור. ידעתי: זאת לא החוכמה של הנהג, זאת לא החוכמה שלי. אלו הרחמים של הקב"ה. אנחנו בפנים. על ההר. הנהג לוקח אותנו עד לפתח הדירה שנתחיל לשכור מהערב, ושאת הרשות להניח בה חפצים קיבלנו כבר מעכשיו. הגענו בשעה שלוש וחצי. ההר כולו כלבת אש. ריקודים נלהבים לכבוד התנא האלוקי ממלאים את הרחבות שבאזור הציון. בשלב זה של ההילולא, כבר לא מצטמצמים רק בציון עצמו, אלא רוקדים גם סביב. אנחנו ניגשים לערוך את תגלחת המצווה בהתרגשות רבה, ובני הבית יכולים לעקוב אחרי הנעשה בקלות ובנוחות.

זה היה מעמד מרגש ביותר. בני הקטן קיבל צורה של יהודי, שתי פאות וכיפה ,בעיניים זורחות ובהודיה עולה על גדות. תפילות, תפילות, תפילות.

אני צריך לומר לכם מה היה שם במירון? מי שהיה שם יודע, ומי שלא היה, לא ידע. זאת היא שמחה שמגיעה מעולם הנשמות, מהיכלות של נגינה ותשובה, דמעות של הודיה ותפילה. טובלים אנחנו שם, בגן עדן של מירון, והכול בנחת. לא ממהרים, לא נבהלים, הרי אנחנו נשארים על ההר הקדוש לשבת קודש.

במוצאי שבת, אפופי רשמים, אנו מעוניינים לחזור הביתה ולנסוע לירושלים. איננו היחידים שנשארו שם; משפחות-משפחות מגיעות אל התחנה. על כל אוטובוס שמגיע, עטים הנוסעים בלהיטות וממהרים להתמקם במושבים פנימה. לא מתאים לי להידחף. גם כאן אני מבקש מה' באותה מטבע לשון ותיקה: "תעזור לנו שנגיע הביתה באופן הכי נוח והכי זול". אני ניגש לאחראי ושואל אותו כמה אוטובוסים הולכים להגיע.

והאחראי עונה לי: "זה לא משנה כמה אוטובוסים. אף אחד לא יישאר בתחנה. כולם יגיעו הביתה. אני מזמין לכאן אוטובוס גם אם יישאר פה רק אדם אחד!" אמרתי לבני משפחתי: "אנחנו לא נדחפים. אנחנו נחכה בסבלנות ונעלה בנחת על האוטובוס האחרון, בעזרת השם!"

אכן, זה לא קרה מיד, אבל היה שווה לחכות. עלינו כמו בני מלכים על האוטובוס האחרון. התרווחנו על המושבים, וכשביקשתי לשלם, התברר שאין באוטובוס מכשיר שקולט רב קו. אי אפשר לתקף. וכשאי אפשר, גם אין חובה. אכן, הכי זול והכי נוח.

לכבוד השמחה קיבלתי מחמי מאתיים דולר. גם אבי נתן לי סכום נאה כאות השתתפות ביום הגדול. אנחנו מגיעים הביתה אחרי האירוע המיוחד, מרגישים שהיה כאן משהו לא רגיל, לטיפה משמיים. ראינו איך ה' השגיח עלינו בהשגחה פרטית מיוחדת, והוליך אותנו מירונה וחזור בצורה נפלאה. אנו מודים כל כך, ואני, ראש קטן, לא יכול שלא לעשות את החשבונות הקטנים, ולבדוק כמה זה עלה לנו. נו, כמה? אני סופר את הכסף שקיבלתי מאבא ומהשוער, מחשב לעומתו את ההוצאות המוקטנות שהיו לי, ומגלה שהכול מסתדר אחד על אחד. לא פלוס ולא מינוס, אלא אפס אחד עגול ומדויק. כן כן. הכי זול והכי נוח. ככה, כל כך פשוט, התקיים בנו הפסוק "תתענג על ה' וייתן לך משאלות ליבך". והרי רש"י הקדוש במקום מפרש: "להתענג בתפנוקים על משענתו של הקב"ה". וזה בדיוק הסיפור שלנו. להתענג בתפנוקים.

(גליון השגחה פרטית)

שביבים / שאול שיף

כל הנשמות עמדו ליד הר סיני! תפקידנו לדאוג לכך שימשיכו בדרכם!

דברים שאמר הרב משה אהרן שטרן זצ"ל, המשגיח של ישיבת קמניץ:הגמרא במסכת תענית אומרת: "רבא אמר, אם ראית תלמיד שלימודו קשה עליו כברזל, [הוא לומד וזה לא הולך, הוא לא מתקדם ולא עולה, צריך לחשוש-] "בשביל רבו שאינו מסביר לו פנים". לפעמים רבו אשם. הרב צריך לדעת שכל אחד מתלמידיו, הוא בן יחיד שלו! צריך להסביר פנים באופן קבוע ולקבל כל תלמיד עם חיוך רחב!!!

אספר מעשה שהיה אצלנו בישיבה. הבחור בעל המעשה כבר לא נמצא כאן, ולכן אני יכול לספר זאת.

לפני שנים רבות, כשהייתי מבקר בגייטסהד, הייתי מתאכסן אצל המשגיח הגאון הצדיק ר' משה שוואב זצ"ל.

פעם כשהתפללתי שם בישיבה, הוא קרא לי לחדרו ואמר: יש כאן בישיבה בחור שהוא לא מצליח. הוא מאוד שקט, אין לו מגע ומשא עם אף אחד, הוא כבר נמצא כאן שנה שלימה, ולא רואים אצלו שום התקדמות! אולי תנסו לבקש ממנו שיבוא ללמוד אצלכם בישיבת קמניץ, אולי ה'שינוי מקום' יעזור לו...

אמרתי לו: אני רוצה קודם לשוחח עם הבחור... דיברתי אתו וראיתי שאמנם הוא ביישן, אבל הוא נורמלי לחלוטין. סיכמתי עם המשגיח

שישלחו אותו לישיבה שלנו.

לפני שהוא הגיע, עשיתי אסיפה וקראתי לכל הבחורים שלנו ואמרתי להם: רבותי, חז"ל אומרים 'יש קונה עולמו בשעה אחת'. אני נותן לכם עכשיו אפשרות אחת מהשניים, או לקנות עולמכם או להפסיד עולמכם, אין כאן משהו באמצע...

לא סיפרתי להם את הבעיות שהיו לבחור בגייטסהד, אבל עדכנתי אותם שמגיע בחור חדש, ביישן מאוד, וביקשתי שיקרבו אותו ויראו לו פנים שוחקות. "על ידי זה הוא יתעלה בלימוד ותהיה לכם את הזכות של ההתעלות שלו", אמרתי להם.

בכל ישיבה, בדרך כלל, יש בחורים בעלי דעת, וכך הם אכן נהגו, וכשהנ"ל הגיע קירבו אותו בצורה יוצאת דופן, נוצרה שם 'מחלוקת' - כל אחד רצה אותו אצלו בחדר, כזאת קבלת פנים בחיים לא הייתה לו...

הכניסו אותו ועזרו לו להכניס את החפצים לארון שבחדרו. לאחר מכן פרצה מחלוקת חדשה - איפה הוא ישב בחדר האוכל, היו אצלינו בישיבה מקומות קבועים בזמן האוכל, וכל אחד ביקש שישב הבחור החדש לידו.

בקיצור קירבו אותו, ארגנו לו חברותות. בתחילה הוא עוד היה חלש קצת בלימוד, ולכן כל אחד למד אתו רק חצי סדר, כך שבחורים רבים הספיקו ללמוד אתו.

הוא למד כאן כמה שנים בישיבתנו וב"ה מאוד הצליח, עד שהפך להיות בן תורה של ממש. הוא חזר לארץ הולדתו וב"ה הקים בית לתפארה. בכל פעם שאני מגיע לשם, ההורים שלו באים ואומרים לי יישר כח שהצלתי את הבן שלהם. ב"ה הוא נהיה אברך חשוב היום.

ונתתי משכני בתוככם, ולא תגעל נפשי אתכם

כחלק מהברכות לעם ישראל בפרשה זו, מבטיח הקב"ה "ולא תגעל נפשי אתכם"; ומבאר רש"י, "ולא תגעל נפשי אתכם- אין רוחי קצה בכם". ולכאורה הדברים תמוהים- איזו מין הבטחה היא זו, שאם ננהג כראוי ונקיים את המצוות כהלכתן, הקב"ה לא יקוץ בנו ולא "תגעל נפשו" אותנו? [וכך כבר הקשה הרמב"ן - "ולא ידעתי מה הטעם בזה, שיאמר הקב"ה כי בשמרנו כל המצוות ועשותנו רצונו, לא ימאס אותנו בגעול נפשו..."]. נאמרו על כך כמה הסברים במפרשים, ונביא אחד מהם:

הבן איש חי מבאר כך [דבריו הם בפרשת נשוא, על הפסוק ישא ה' פניו אליך (בהסתמך על דברי האלשיך כאן בפרשה)] - ככלל, קיים ריחוק טבעי בין הנשמה, שהיא חלק אלוק ממעל, לבין גוף האדם, שהוא בשר ודם גשמי (וריחוק זה אינו נובע בהכרח מעונש, אלא מעצם העובדה שבאופן טבעי, הגשמיות אינה משכן טבעי לרוחניות ודברים שבקדושה). והברכה האמורה בפסוק היא, שעשיית המצוות וקיום רצון ה' יבטלו ריחוק טבעי זה, יסירו את המחיצות ונזכה להשראת השכינה ולשלום בין החלק הגשמי לרוחני; וזהו "לא תגעל נפשי אתכם" - לא יתקיים אותו ריחוק טבעי (שישנו בין הגוף לבין הנפש שהיא חלק אלוק ממעל) הקיים כאשר המצוות אינן מקוימות כראוי.

ובלשונו: "... כי באדם, אין שלום בין הגוף והנפש, שתרצה כל רגע לעלות למעלה להתקרב למדור השכינה... אך [-אם] יזכה האדם להשראת השכינה עליו, לא תגעל הנפש את הגוף, כי קרובה אל אור השכינה השורה עליו, ולזה אמר 'ונתתי משכני בתוככם, ועל ידי כך לא תגעל נפשי אתכם, רוצה לומר, הנפש אשר בקרבכם, לא תגעל הגוף שלכם".

[ועל דרך האמור, מבאר הבן איש חי במספר מקומות, את הברכה "שבת שלום", כך: הריחוק בין הגוף לנפש נובע מכך שהגוף נוטה לאכילה ושתייה ותענוגים גשמיים, והנפש מצידה מואסת בכך, מצד נטייתה לרוחניות; אך בשבת, שהאכילה והשתייה והעונג הם בעצמם מצווה, מתאחדים הגוף והנפש ושורר ביניהם שלום, וזהו "שבת שלום"].

והתהלכתי בתוככם

הבטחה זו, "והתהלכתי בתוככם", נראית כמיותרת, שהרי כבר כתוב לעיל בסמוך, "ונתתי משכני בתוככם"? ובנוסף, יש להבין את פשר שינוי הלשון - מדוע בהבטחה הראשונה נאמר "ונתתי" ("ונתתי משכני בתוככם") ובהבטחה השנייה "והתהלכתי" ("והתהלכתי בתוככם")?

הנצי"ב, בפירושו העמק דבר, מבאר שאלה הן שתי הבטחות שונות: המלים "ונתתי משכני בתוככם" הן הבטחה להשראת השכינה על עם ישראל כעם, השגחה על כלל העם; ואילו המילים "והתהלכתי בתוככם", מתייחסות להשגחה על כל פרט, באופן נפרד, כל אחד לפי מעשיו ודרגתו; ולכן כאן הלשון היא "התהלכתי", כביכול הולך הקב"ה מאחד לאחד, מפרט לפרט. אך בהבטחה הראשונה, המתייחסת לעם כולו כחטיבה אחת, שם מתאימה הלשון "ונתתי".

ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחושה

בקללות האמורות כאן, המשיל הכתוב את השמים לברזל ואת הארץ לנחושת; ואילו בקללות שבפרשת כי תבוא, הלשון היא הפוכה, "שמיכם כנחושה וארצכם כברזל" - כאן השמים הם הנמשלים לנחושת, והארץ לברזל. ויש להבין את פשר ההבדל, וכפי ששואל הכלי יקר: "ונתתי את שמיכם כברזל וארצכם כנחשה. ומשה אמר בהפך זה, שמיכם כנחשה וארצכם כברזל (דברים כח כג)". [ועיין ברש"י]. ומשיב הכלי יקר, שההבדל נובע מכך שהקללות בפרשתנו מכוונות כנגד מאורעות בית ראשון, והקללות בפרשת כי תבוא, כנגד מאורעות בית שני: "לפי שרוב המפרשים הסכימו, שכל תוכחה זו כנגד חורבן בית ראשון; ושבפרשת כי תבוא, כנגד חורבן בית שני; וידוע שהברזל קשה מן הנחושת, ובבית ראשון היה עיקר חטאם לשמים על ידי שעבדו לכוכבים ומזלות... על כן יהיו השמים קשים להם מן הארץ... אבל בבית שני לא עבדו עבודה זרה, והייתה עיקר רעתם בארץ על ידי שנאת חנם ומריבה שהייתה ביניהם ותשחת הארץ, כמו בדור המבול, על כן תהיה הארץ קשה להם יותר מן השמים".

וכוונתו לומר כך: מבואר במפרשים, שפסוקי התוכחה בפרשה זו (בחוקותי) מתייחסים לחורבן בית ראשון, ואילו פסוקי התוכחה בפרשת כי תבוא מתייחסים לבית שני. וכידוע, בבית ראשון היה עיקר חטאם כלפי שמים, בעבודה זרה, ואילו בבית שני עיקר החטא

היה בין אדם לחברו (שהרי לא עבדו עבודה זרה אך חטאו בשנאת חינם), כלומר, החטאים היו "ארציים". והנה, הברזל חזק יותר מן הנחושת, ולכן בפרשתנו, השמים הם שיהיו כברזל החזק, כי כאמור בחורבן בית ראשון עיקר החטאים היו כלפי שמים; ולעומת זאת בפרשת כי תבוא, הארץ היא שתהיה לברזל החזק, כי בחורבן בית שני עיקר החטאים היו בארץ, בין אדם לחברו.

והלכתי אף אני עמכם בקרי

מה פירושה של קללה זו, והלכתי עמכם בקרי? האור החיים מבאר שקרי הוא מלשון מקרה, וכוונת הפסוק היא להסתר פנים: עונשי הקב"ה לא יבואו מידה כנגד מידה, באופן שיהיה ניכר על אלו חטאים הם באים וכך יעוררו את הלב לתשובה והתקרבות, אלא העונשים יהיו בדרך של הסתר פנים ובצורה שאינה מידה כנגד מידה.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net